

บทที่ 3

หลักการและกฎเกณฑ์ในการให้ความคุ้มครองด้านสุขอนามัยแก่ผู้ใช้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วจากกระแสความใส่ใจในด้านสุขภาพรวมถึงได้รับการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการขยายตลาดโดยเฉพาะธุรกิจบริการเพื่อสุขภาพที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งยังเป็นธุรกิจที่อยู่ในความสนใจของประชาชนที่มีความต้องการเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัว โดยเฉพาะกิจการสปาเพื่อสุขภาพ และกิจการนวดเพื่อสุขภาพ ซึ่งในประเทศไทยมีการดำเนินธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพอยู่หลายแห่งทั่วประเทศ และมีผู้ใช้บริการเป็นจำนวนมากทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เนื่องจากสปาเพื่อสุขภาพนั้นสามารถช่วยให้ผ่อนคลายจากความเครียดได้ทั้งร่างกายและจิตใจ พร้อมทั้งช่วยบำบัดสุขภาพที่ทรุดโทรมให้กลับคืนสู่สภาพที่สมบูรณ์ด้วยวิธีบำบัดโดยธรรมชาติได้¹

3.1 หลักการพื้นฐานทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองด้านสุขอนามัยในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพในต่างประเทศ

การประกอบธุรกิจสถานบริการเพื่อสุขภาพในปัจจุบันเป็นที่นิยมแพร่หลายไปในหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งแต่ละประเทศจะมีกฎหมายภายในของประเทศตนเองออกมาเพื่อควบคุมดูแลการดำเนินธุรกิจประเภทนี้ เพื่อให้ผู้ที่มาใช้บริการได้รับความปลอดภัย และควบคุมให้สถานที่ให้บริการเพื่อสุขภาพนี้มีมาตรฐาน ปลอดภัย และถูกต้องตามหลักการของการดำเนินธุรกิจประเภทนี้ โดยในหัวข้อนี้ผู้เขียนขอนำเสนอหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสุขอนามัยในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐสิงคโปร์

¹ ภัคดี กลั่นภัคดี. (2560). *ปัจจัยด้านมาตรฐานของสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว, คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 1.

3.1.1 สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งที่มีมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งประชาชนมีความตื่นตัวในการรักษาสิทธิของตน สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ประกอบด้วยมลรัฐต่างๆ จำนวน 50 มลรัฐ แต่ละมลรัฐมีระบอบการปกครองเป็นแบบสหพันธรัฐ ระบบการบริหารประเทศจึงแบ่งได้หลายระดับ โดยในแต่ละระดับจะมีหน่วยงานของรัฐบาลคอยดูแลเอาใจใส่ประชาชน ในการกำกับดูแลเกี่ยวกับธุรกิจเพื่อสุขภาพนั้น มลรัฐแต่ละมลรัฐก็จะออกกฎหมายที่ขึ้นมากำกับดูแลภายในของแต่ละมลรัฐเอง ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละมลรัฐ

3.1.1.1 หลักการกำหนดเงื่อนไขควบคุมคุณภาพ (quality control) ในการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

จากการศึกษากฎหมายของสหรัฐอเมริกาคพบว่าเป็นการยากที่จะระบุถึงกฎหมายเฉพาะที่ใช้ในการควบคุมการค้าบริการสุขภาพสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เพราะว่าสหรัฐอเมริกาไม่มีกฎหมายของรัฐบาลกลางที่ใช้ในการควบคุมกิจการดังกล่าว แต่ละมลรัฐจะมีกฎหมายหรือกฎระเบียบของตนเอง ซึ่งผู้ประกอบการอาชีพต้องมีใบอนุญาตประกอบกิจการของแต่ละมลรัฐ แต่ในหลายๆมลรัฐก็ยังไม่มียกกฎหมายหรือกฎระเบียบที่ละเอียดและชัดเจนและก็ยังไม่มีหน่วยงานเฉพาะที่ควบคุมในเรื่องนี้ระดับมลรัฐ

กฎหมายและกฎระเบียบในการดำเนินธุรกิจสปาในสหรัฐอเมริกาคขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละมลรัฐ ผู้ที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจเพื่อสุขภาพในสหรัฐอเมริกา จำเป็นต้องพิจารณากฎหมายและกฎระเบียบของมลรัฐที่ตั้งสถานทีนั้นๆ เป็นการเฉพาะไป

การจัดตั้ง

- พื้นที่ตั้งของธุรกิจ การเปิดธุรกิจสปาในสหรัฐอเมริกาคจะสามารถดำเนินการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพได้เฉพาะพื้นที่ที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

- ผู้ที่จะจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องมีใบอนุญาตประกอบอาชีพ ลักษณะใบอนุญาตประกอบอาชีพจะขึ้นอยู่กับลักษณะธุรกิจสปาที่ประสงค์จะดำเนินการ เช่น ธุรกิจสปาที่มีการบริการด้านการเสริมสวย จะต้องมียกใบอนุญาตประกอบอาชีพเสริมความงาม หรือหากมีการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าในการกำจัดขนก็จะต้องมียกประกอบอาชีพเป็น electrolysis และในกรณีที่เป็น medical spa ก็จะต้องเป็นแพทย์หรือบุคคลในวงการแพทย์ที่มีใบอนุญาตประกอบโรคศิลป์ด้วยจึงจะสามารถประกอบกิจการได้

- สถานที่ประกอบธุรกิจอยู่ภายใต้การควบคุมโดยกฎระเบียบเรื่องความสะอาดและถูกอนามัยของ Health Department

3.1.1.2 หลักการในการควบคุมดูแลสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

ในแต่ละเมืองและแต่ละเขตในแต่ละมลรัฐของสหรัฐอเมริกาจะมีกฎระเบียบปลีกย่อยของตนเองแยกกันออกไปนอกเหนือไปจากกฎหมายหรือกฎระเบียบในส่วนของการประกอบธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เช่น

มลรัฐยูทาห์²

สำหรับมลรัฐยูทาห์ ได้มีกฎหมายปกครองของรัฐยูทาห์ ที่ R/52 การพาณิชย์การคุ้มครองผู้บริโภค (ประมวลกฎหมายปกครองของรัฐยูทาห์ ค.ศ. 1953) ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจสปาและการคุ้มครองผู้บริโภค คือ

ยูทาห์ เฮลท์ สปา เซอร์วิส

รัฐบาลสหรัฐอเมริกาอาศัยอำนาจตามกฎหมายปกครองของรัฐยูทาห์ ประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจสปาตามบทบัญญัติของมาตรา 63-64 เอ-3 และมาตรา 13-2-5 ประกาศประมวลกฎหมายยูทาห์ (ค.ศ. 1953) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อกำหนดการบริหารของพระราชบัญญัติสปาเพื่อสุขภาพแห่งยูทาห์ มาตรา 13-233-1 และกฎหมายประกอบประกาศของประมวลกฎหมายยูทาห์ (ค.ศ. 1953) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม “ต่อไปนี้เรียกว่า พระราชบัญญัติ” โดยมีข้อกำหนดดังนี้

ข้อกำหนดการจดทะเบียนและสัญญาสำหรับบริการสปาเพื่อสุขภาพ

ก่อนขายสัญญาสมาชิก ผู้ประกอบธุรกิจสปาจะต้องยื่นคำขอใบอนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) คำขอใบอนุญาต³

(1) ชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของเจ้าของสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพ หมายเลขโทรศัพท์ของสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพและชื่อของบุคคลผู้ติดต่อของสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพ

(2) เช็คหรือธนาณัติเป็นค่าธรรมเนียมคำขอที่ไม่คืนให้เป็นเงิน 100 ดอลลาร์

(3) โครงสร้างราคาปัจจุบันสำหรับบริการสมาชิก

(4) สำเนาของสัญญาที่สถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพใช้อยู่ ซึ่งจะมีภาษาที่กำหนดโดยพระราชบัญญัติ

² ขจรฉัตต์ มารินทร์วิมล. (2548). *มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกิจสปาในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 88.

³ ภัคดี กลั่นภักดี. *อ้าวแล้วเชิงอรรถที่ 1*. หน้า 90.

(5) ต้นฉบับหรือสำเนาที่รับรองแล้วของพันธบัตรประกันเสด็จเตอร์ออปเคเรคิดหรือพันธบัตรเงินฝากในจำนวนเงินที่ต้องการหรือ (ถ้าใช้) ข้อมูลที่ระบุในคำขอโดยถือเป็นพื้นฐานเพื่อเรียกร้องขอการยกเว้นจากการจดทะเบียน

(6) จำนวนสัญญาสมาชิกในสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพที่มีเงื่อนไขที่เหลืออยู่และยังไม่หมดอายุ

(7) จำนวนสัญญาสมาชิกที่มีอยู่ที่ต้องการเงินคาวน ค่าธรรมเนียมการลงทะเบียน ค่าธรรมเนียมสมาชิกหรือการจ่ายเงินอื่นๆ แก่สถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพ

(8) จำนวนการเป็นสมาชิกตลอดชีวิตที่มีอยู่

(9) ข้อมูลและเอกสารอื่นๆ ตามที่ระบุในแบบคำขอ

2) คำบอกกล่าวเจตนาที่จะขายสมาชิกภาพ⁴

(1) สัญญาสมาชิกภาพแต่ละฉบับจะมีข้อกำหนดเป็นตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด (ในภาษาอังกฤษ) ซึ่งสามารถอ่านเนื้อหาสำคัญได้ดังนี้ “ในกรณีที่สถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพจะปิดตัวลง โดยผู้ขายหรือผู้รับมอบหมายของผู้ขายในสัญญานี้จะไม่มีการจัดตั้งภายในรัศมีสิบ (10) ไมล์จากที่ตั้งที่สมาชิกตั้งใจอุปถัมภ์ให้ ผู้ขายจะคืนเงินแก่สมาชิกในส่วนแบ่งตามอัตราส่วนค่าสมาชิกโดยถือตามเวลาการเป็นสมาชิกที่เหลืออยู่ที่ยังไม่ได้ใช้ตามสัญญา”

(2) สัญญาสมาชิกภาพจะระบุว่ารายการอุปกรณ์หรือรายการบริการอะไรบ้างที่จัดหาให้โดยสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพ ในวันที่ทำสัญญาสมาชิกภาพ จะถูกลบทิ้งหรือเปลี่ยนโดยการพิจารณาไตร่ตรองของสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพ

(3) สัญญาสมาชิกภาพทั้งหมดที่ขายก่อนปิดสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพจะยอมให้ผู้ซื้อที่มีสิทธิยกเลิกสามวันตามมาตรา 13-23-4 ของพระราชบัญญัติ หรือมาตรา 13-11-4 (m) ของพระราชบัญญัติการปฏิบัติการขายแก่ผู้บริโภคของยูทาห์

(4) มูลค่าเป็นดอลลาร์ของสัญญาสมาชิกภาพจะระบุอย่างชัดเจนบนหน้าของสัญญา

(5) ในกรณีใดๆ จะไม่ขายสัญญาสมาชิกภาพที่จะให้ระยะเวลาสมาชิกภาพยาวนานกว่าสามสิบหกเดือน

(6) ผู้ซื้อสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพจะถือว่าผู้ขายเป็นฝ่ายหนึ่งของสัญญาสมาชิกภาพที่ยังไม่หมดอายุ และจะปฏิบัติตามสัญญาสมาชิกภาพทั้งหมดของสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพที่ซื้อ มาที่มีผู้ซื้ออยู่ในเวลาที่ซื้อตามมาตรา 13-23-5 (2) ของพระราชบัญญัติ ในกรณีที่ขายสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพตามสภาพการณ์ที่จะมีผลเมื่อปิดกิจการ และผู้ซื้อจะไม่ดำเนินกิจการสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพภายในระยะเวลา 10 ไมล์ นับจากที่นั้น ผู้ซื้อต้องแจ้งสมาชิกให้ทราบเรื่องการปิดกิจการนั้น

⁴ ภัคดี กลั่นภัคดี. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 1. หน้า 91.

เป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 10 วัน นับจากวันที่ขายสมาชิกอาจยกเลิกสัญญาสมาชิกภาพที่ยังเหลืออยู่ หรืออาจเลือกที่จะยังคงดำเนินสัญญาสมาชิกภาพให้ใช้ได้ คำบอกกล่าวนี้จะทำเป็นลายลักษณ์อักษรที่ส่งไปรษณีย์ไปยังผู้ซื้อภายใน 30 วัน นับจากรับคำบอกกล่าวการปิดสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพที่ซื้อมา

(7) ใบทะเบียนธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพจะแยกต่างหากสำหรับที่ตั้งแต่ละแห่ง

มลรัฐแคลิฟอร์เนีย⁵

ปัจจุบันแคลิฟอร์เนียมอบอำนาจให้แต่ละเมืองและเขตเทศบาลในมลรัฐกำหนดระเบียบการควบคุมธุรกิจการนวดและอาชีพหมคนวดกันเอง ดังนั้นในแต่ละเมืองและแต่ละเขตเทศบาลในแคลิฟอร์เนียจะมีระเบียบควบคุมเรื่องธุรกิจการนวดนี้ที่แตกต่างกันออกไป ปัจจุบันมีความพยายามผลักดันให้มีการออกกฎหมาย (California Assembly Bill-AB1388 สปอนเซอร์โดย Assembly member Christine Kehone, D-San Diego) เพื่อจัดตั้งหน่วยงานรัฐบาลในรูปของ Board of Massage Therapy ขึ้นใน Department of Consumer Affairs เพื่อทำหน้าที่ออกใบอนุญาตและควบคุมดูแลธุรกิจการนวดให้เป็นไปตามมาตรฐานตามกฎหมายที่มลรัฐที่ทุกเมืองในมลรัฐต้องถือปฏิบัติ

การนวดเพื่อบำบัด หรือ Massage therapy ในเมืองต่างๆ ส่วนใหญ่ของรัฐแคลิฟอร์เนีย ถูกจัดเข้าไว้ในสถานะเป็น “adult entertainment” ดังนั้น การเปิดธุรกิจนี้จะกระทำได้เฉพาะในพื้นที่ที่กฎหมายท้องถิ่นอนุญาตให้เกิดดำเนินธุรกิจ “adult entertainment” ได้เท่านั้น นอกจากนี้ยังถือว่าธุรกิจการนวดเป็นกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการก่อให้เกิดอาชญากรรม ในขณะที่เมืองและเขตเทศบาลต่างๆ ที่มีขนาดเล็กหรือที่มีผู้อาศัยจำนวนน้อยจะไม่มีกฎระเบียบในเรื่องการนวดหรือเปิดธุรกิจการนวดเลย

กฎระเบียบเรื่องการนวดของ County of Los Angeles⁶

- สถานประกอบการต้องมีบุคคลทำหน้าที่เป็น “ผู้จัดการ” ประจำอยู่ในร้านตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ ซึ่งบุคคลนี้จะต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบการเป็น “ผู้จัดการ” สถานที่ให้บริการนวด

- การดำเนินธุรกิจต้องมีใบอนุญาตและต้องมีขั้นตอนกระบวนการประชาวิจารณ์หรือ Public Hearing ก่อนดำเนินกิจการด้วย

⁵ไพฑูรย์ หอมสุวรรณ. (2555). *มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค ศึกษากรณีผู้ใช้บริการนวดและสปาเพื่อสุขภาพ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายธุรกิจ, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก. หน้า 142.

⁶เรื่องเดียวกัน. หน้า 142.

- ใบอนุญาตจะออกให้หลังจากตรวจสอบแล้วว่าสถานที่ที่ขออนุญาตนั้นมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด

- ห้องสำหรับให้บริการในสถานประกอบการจะต้องไม่มีประตูที่สามารถถูกปิดล็อกประตูทางเข้า และประตูที่กั้นระหว่างนั่งรอ ห้องรับแขก กับห้องปฏิบัติการที่เหลืต้องเปิดไว้โดยไม่มีกรปิดล็อกตลอดเวลาทำงาน

- สถานที่ปฏิบัติงานต้องมีป้ายบอก

- สถานที่ประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของกฎหมายควบคุมอาคาร

- สถานที่ให้บริการห้ามเปิดให้บริการระหว่างเวลา 22.30 ถึง 07.00 นาฬิกา

- ต้องมีสถานที่ให้อาบน้ำ แต่งตัว ห้องน้ำ และตู้เก็บของที่เป็นส่วนตัวไว้สำหรับผู้มาใช้บริการ

- สถานที่บริการต้องมีอ่างล้างมือของผู้ใช้บริการแยกต่างหากจากลูกจ้าง

- สถานที่บริการและเครื่องมือเครื่องใช้ จะต้องบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานและสะอาดอยู่เสมอ

- ห้องต่างๆ ที่ผ่านการใช้งาน ทั้งห้องน้ำ ห้องนวด และอื่นๆ จะต้องได้รับการทำความสะอาดทุกวัน

- อ่างอาบน้ำต้องผ่านการทำความสะอาดหลังการใช้งานทุกครั้ง

- ผ้าเช็ดตัว ผ้าปูเตียง และอื่นๆ ที่นำมาให้บริการนวดกับลูกค้า จะต้องเป็นผ้าที่สะอาดและยังไม่ได้ผ่านการนำไปใช้กับลูกค้าอื่น

- โต๊ะนวดจะต้องมีผ้าหรือพลาสติกคลุมและต้องมีการเปลี่ยนหลังการใช้แต่ละครั้ง ห้ามใช้ที่รองนอนหนาเกิน 4 นิ้ว และกว้างเกิน 4 ฟุต และห้ามใช้เตียงน้ำ

- ห้ามการบริโภคนำเครื่องดื่มมอมเมาหรือยาเสพติดเข้าไปในสถานประกอบการ และห้ามให้บริการแก่บุคคลที่มีเมามาหรือเสพยาเสพติด

3.1.2 สาธารณรัฐประชาชนจีน

ธุรกิจบริการสปาเริ่มแพร่หลายเข้ามาในสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อปี ค.ศ. 2000 โดยในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ธุรกิจบริการสปาได้ครองส่วนแบ่งทางการในตลาดธุรกิจประเภทบันเทิงของประเทศ (Entertainment) โดยเฉพาะในเมืองเศรษฐกิจสำคัญๆ จะมีการขยายตัวของฐานผู้บริโภคเป็นจำนวนมากในทุกๆ ปี ธุรกิจบริการสปาในสาธารณรัฐประชาชนจีน จึงต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาจากผู้ประกอบการที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียงจากต่างประเทศ โดยนำเอามาผสมผสานกับวัฒนธรรมของจีน เพื่อสร้างเอกลักษณ์เฉพาะให้เป็นจุดเด่นของธุรกิจสปาของสาธารณรัฐประชาชนจีนในประเภทต่างๆจนมีการพัฒนารูปแบบการให้บริการสปาจนเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และใน

ส่วนของสาธารณรัฐประชาชนจีนเองก็มีผู้คนให้ความสนใจที่จะใช้บริการเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะตามโรงแรมหรือแหล่งบันเทิงหรือต่างๆ ได้เปิดกิจการร้านสปาขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของลูกค้ากลุ่มนี้มากขึ้น⁷

3.1.2.1 หลักการกำหนดเงื่อนไขควบคุมคุณภาพในการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ⁸

1) ผู้ที่จะประกอบธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจะต้องติดต่อขอหนังสือแจ้งชื่อเพื่อการตรวจสอบและขออนุมัติจากหน่วยงานบริหารอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ State Administration for Industry and Commerce (SAIC) ในระดับอำเภอหรือระดับสูงกว่าของเมืองกวางโจว

2) ผู้ที่จะประกอบธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องยื่นหนังสือขออนุญาตต่อองค์กรที่รับผิดชอบด้านเศรษฐกิจการค้า 3 องค์กร คือ Foreign Investment Examine and Approve Department, The Planning Commission และ Guangdong Tourism Bureau ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบจะพิจารณาก่อนเรื่องเบื้องต้น แล้วส่งต่อหน่วยงานรับผิดชอบในระดับที่สูงกว่า เพื่อขออนุมัติที่กระทรวงพาณิชย์และจะได้รับคำตอบภายใน 90 วัน

3) ผู้ที่จะประกอบธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพด้านธุรกิจสปาต้องยื่นขอใบอนุญาตด้านสุขอนามัยจากหน่วยงานสาธารณสุขและขอใบอนุญาตความปลอดภัยจากหน่วยงานความมั่นคงสาธารณะ (กรมตำรวจ) หลังจากได้รับการอนุญาตแล้วจึงดำเนินธุรกิจได้ และสามารถนำใบอนุญาตดังกล่าวไปจดทะเบียนที่หน่วยงานบริหารอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ State Administration for Industry and Commerce (SAIC) ณ สำนักงานที่ยื่นเพื่อทำใบอนุญาตประกอบการค้า

4) ผู้ที่จะประกอบธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องไปจดทะเบียนที่สมาคมธุรกิจความงาม ณ สถานที่ที่ธุรกิจผู้ประกอบการตั้งอยู่ หลังจากได้รับใบอนุญาตประกอบการนิติบุคคลแล้วจะต้องดำเนินการจดทะเบียนด้านภาษีภายใน 30 วัน ที่กรมภาษีอากร ทั้งนี้การเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้เสียภาษีธรรมดาจะเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม 17% ส่วนภาษีประกอบการจะคิดตามยอดเงินของการประกอบการโดยอัตราภาษีของธุรกิจสปาคือ 5% ภาษีรายได้นิติบุคคล 30% และภาษีรายได้ท้องถิ่น 3%

⁷ สันตพงศ์ พัฒน์สุพิชาดิ. (2556). *การพัฒนามาตรการทางกฎหมายเพื่อการดำเนินธุรกิจสถานบริการด้านสุขภาพสปา*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีปทุม. หน้า 101.

⁸ ไพฑูรย์ หอมสุวรรณ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 5. หน้า 101.

5) การขอใบอนุญาตทำงาน (Work Permit) ผู้ประกอบการต้องยื่นขออนุญาตนำเข้าแรงงานที่เป็นชาวต่างชาติจากกรมแรงงานจีน (Labor Bureau) เพื่อขอใบอนุญาตทำงานซึ่งต้องผ่านการอนุญาตจาก Public Security Bureau ด้วย หลังจากนั้นผู้ประกอบการต้องนำใบอนุญาตทำงานไปยื่นต่อสำนักงานการต่างประเทศ (Guangdong Foreign Affairs Offices) เพื่อประสานงานกับสถานทูตจีนให้ออกวีซ่าทำงานให้ และเมื่อแรงงานเดินทางถึงสาธารณรัฐประชาชนจีน แล้วผู้ประกอบการจะต้องพาไปตรวจสุขภาพที่ Department of Human Quarantine ภายใน 30 วัน

3.1.2.2 หลักการในการควบคุมดูแลสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ⁹

กฎระเบียบบริหารที่ออกโดยกระทรวงความมั่นคงสาธารณะ (กระทรวงตำรวจ) กระทรวงประกันสังคมและแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานบริหารพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมแห่งชาติ เกี่ยวกับเรื่องการจัดระเบียบสถานให้บริการนวดและสถานประกอบกิจการที่ผิดกฎหมายได้กำหนดหลักการในการควบคุมดูแลสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้ว่า

สถานประกอบการ

- สถานประกอบการจะต้องมีความสว่างที่เหมาะสม ห้ามติดตั้งระบบปรับความสว่างของแสงไฟภายในสถานที่ให้บริการ
- สำหรับห้องให้บริการจะต้องมีกระจกใสสามารถมองเห็นสภาพภายในได้ชัดเจน ห้ามติดตั้งระบบล๊อคกลอนประตู หรือห้องชุดที่มีสิ่งปิดกั้นมิดชิด
- สถานประกอบการจะต้องมีระบบป้องกันอัคคีภัย และระบบรักษาความปลอดภัยให้แก่ผู้รับบริการ
- สถานประกอบการจะต้องปรากฏชื่อ สัญลักษณ์ เครื่องหมายการค้า และการบริการที่ถูกต้องตามกฎหมายและศีลธรรมอันดีของประชาชน ห้ามมิให้มีลักษณะที่เป็นการบ่อนทำลายวัฒนธรรมหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ชื่อหรือป้ายโฆษณาของสถานประกอบการห้ามใช้คำว่า “บำบัดหรือรักษาสุขภาพ” “อบด้วยยาสมุนไพร” “นวดแผนจีน” “ห้องล้างเท้า” (คำว่า “ห้องล้างเท้า” ซึ่งนับว่าเป็นที่นิยมในสังคมจีน คือ การให้บริการล้างเท้าด้วยยาสมุนไพรซึ่งผู้ให้บริการมักจะโฆษณาโอ้อวดว่าสามารถกระตุ้นพลังงานทางเพศได้ ซึ่งเป็นการหลอกลวงผู้บริโภค)
- สถานประกอบการจะต้องมีสภาพแวดล้อมที่ถูกละเลยและอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ จะต้องมีระบบฆ่าเชื้อให้ได้มาตรฐานตาม “ระเบียบควบคุมสุขอนามัยของสถานบริการสาธารณะ”
- สถานประกอบการที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเสริมความงามจะให้บริการนวดแผนโบราณไม่ได้ ยกเว้น กรณีให้บริการนวดตัว

⁹ไพฑูรย์ หอมสุวรรณ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5. หน้า 159-161.

- สถานประกอบการที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจนวดแผนโบราณจะให้บุคคลภายนอกมาเป็นผู้ให้บริการแก่ลูกค้าไม่ได้ และสถานประกอบการที่อยู่ภายในโรงแรมจะให้บริการนวดแก่ลูกค้าตามห้องพักของลูกค้าไม่ได้เช่นกัน

ความรับผิดชอบตามกฎหมาย

- สถานประกอบการที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบหรือกฎหมาย ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถลงโทษตามสภาพความผิดได้ เช่น การเตือน ปรับ หยุดกิจการ เพิกถอนใบอนุญาตฯ

- สถานประกอบการที่ให้บริการแก่ลูกค้าเกินกว่าวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาต หากชักจูงหรือข่มขู่ให้ลูกค้าใช้บริการนอกเหนือวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาต ให้หน่วยงานพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมลงโทษตามกฎหมาย หรือหากกรณีมีพฤติกรรมกระทำความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ให้หน่วยงานความมั่นคงสาธารณะ (ตำรวจ) ดำเนินการลงโทษตามกฎหมายได้

- สถานประกอบการที่ให้บริการทางเพศ หรือเป็นสถานที่มั่วสุม หรือเป็นสถานที่พักพิงของผู้กระทำความผิด ให้หน่วยงานความมั่นคงสาธารณะ (ตำรวจ) ทำการตรวจสอบอย่างเข้มงวด หากพบการกระทำความผิดให้เพิกถอนใบอนุญาต กรณีการกระทำความผิดทางอาญาด้วย ให้ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดและเจ้าของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามกฎหมาย

3.1.3 สาธารณรัฐสิงคโปร์

สาธารณรัฐสิงคโปร์มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้ใน Massage Establishment Act หรือ พระราชบัญญัติสถานประกอบการนวด โดยมีการบัญญัติถึงเนื้อหาของการจัดตั้งสถานประกอบการรวมถึงการขออนุญาตไว้ดังนี้

3.1.3.1 หลักการกำหนดเงื่อนไขควบคุมคุณภาพในการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ¹⁰

1. นิยามของสถานประกอบการนวด ใบอนุญาต และองค์ประกอบอื่นในการจัดตั้งสถานประกอบการ

- โฆษณา คือ การโฆษณาโดยการติดประกาศป้ายต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการพิมพ์หรือการเขียน เป็นต้น

- สถานประกอบการนวด คือ สถานที่ซึ่งใช้ เป็นตัวแทน หรือเจตนาที่ใช้สำหรับข้อมูลหรือการรักษาบุคคลโดยวิธีการนวด การแต่งเล็บ การจัดกระดูก การใช้ไฟ การใช้ไฟฟ้า การใช้น้ำวน หรือการอาบน้ำอื่นๆ หรือการรักษาในลักษณะเดียวกันนี้

- ใบอนุญาต คือ ใบอนุญาตที่ออกภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้

¹⁰ ฆนัท คุรุฑกุล. (2555). รายงานการวิจัย เรื่อง ศึกษาแนวทาง มาตรการ และข้อเสนอแนะทางกฎหมายเพื่อใช้กำกับธุรกิจสถานประกอบการเพื่อสุขภาพในประเทศไทย. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. หน้า 155-156.

- ผู้ที่ได้รับใบอนุญาต คือ บุคคลที่ได้รับใบอนุญาตภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้
- เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาต คือ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยรัฐมนตรี รวมถึงผู้ช่วยของเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตด้วย

- การนวดหรือการรักษาพิเศษ คือ การนวด การแต่งเล็บ การจัดกระดูก การใช้ไฟ การใช้ไฟฟ้า การใช้น้ำวน หรือการอาบน้ำอื่น หรือการรักษาในลักษณะเดียวกันนี้

2. การออกใบอนุญาตดำเนินการสถานประกอบการนวด

- บุคคลจะดำเนินการสถานประกอบการนวดโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตไม่ได้

- ใบคำขอรับอนุญาตจะต้องนำเสนอต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจออกใบอนุญาต
- ใบอนุญาตไม่สามารถต่ออายุได้ ซึ่งหากต้องการต่ออายุต้องดำเนินการเช่นเดียวกันกับการยื่นคำขอใบอนุญาตใหม่ เช่นนี้ไปเรื่อยๆจนกว่าจะแจ้งยกเลิกสถานประกอบการ

3. ข้อบังคับ

3.1 คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับใบอนุญาต

- อายุมากกว่า 21 ปีบริบูรณ์
- บุคคลซึ่งทางเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตเห็นควรในการออกใบอนุญาต
- สถานที่ที่จัดตั้งสถานประกอบการซึ่งเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตเห็นว่าเหมาะสมในการดำเนินการ

- สถานประกอบการที่มีการนวดหรือการรักษาซึ่งมีจุดประสงค์ในการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ โดยบุคคลผู้ดำเนินการจะต้องมีใบอนุญาตในการประกอบการตามที่กฎหมายกำหนด

- สถานประกอบการนวดมีคุณสมบัติที่พร้อมในการดำเนินการหรือมีแนวโน้มที่จะดำเนินการไปตามข้อกำหนดที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

3.1.3.2 หลักการในการควบคุมดูแลสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ¹¹

1) ความปลอดภัย

- ก่อนการออกใบอนุญาตดำเนินการนั้น เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตอาจมีการร้องขอหลักประกันเพื่อความปลอดภัย โดยอาจเป็นการฝากเงินหรือการทำสัญญาข้อผูกมัดใดๆ

- ในการทำสัญญาข้อผูกมัดใดๆ นั้น เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตอาจร้องขอผู้รับประกันอย่างน้อย 2 คนเข้าร่วมในสัญญาด้วย

- จำนวนเงินฝากหรือข้อสัญญาผูกมัดภายใต้ข้อบังคับนี้จะต้องผูกพันต่อค่าปรับทั้งหมด หรือแต่บางส่วนตามแต่ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตในการเพิกถอนใบอนุญาต

¹¹ สันตพงศ์ พัฒน์สุพิชาติ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 7. หน้า 156-157.

- บุคคลผู้เสียหายจากค่าปรับดังกล่าวอาจร้องขอให้เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตชี้แจงถึงเหตุแห่งค่าปรับภายใน 7 วัน

- บุคคลผู้เสียหายจากค่าปรับดังกล่าวมีสิทธิในการอุทธรณ์การปรับดังกล่าวต่อรัฐมนตรีได้ภายใน 14 วัน หลังจากได้รับชี้แจงเหตุแห่งค่าปรับแล้ว คำตัดสินของรัฐมนตรีถือเป็นสิ้นสุดและไม่สามารถดำเนินการใดๆ ทางศาลได้อีก

2. การปฏิเสธการขอใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาต

- เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตอาจปฏิเสธการขอใบอนุญาต และอาจเพิกถอนใบอนุญาตได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตต้องแจ้งเหตุแห่งการปฏิเสธและการเพิกถอนใบอนุญาตให้กับผู้ขอใบอนุญาตภายใน 7 วัน โดยต้องทำเป็นหนังสือเพื่อแจ้งการปฏิเสธการออกใบอนุญาตหรือการเพิกถอนใบอนุญาต และเหตุแห่งการปฏิเสธและการเพิกถอนนั้น รวมถึงสิทธิในการอุทธรณ์ค่าขอใบอนุญาตนั้นจากรัฐมนตรี

- บุคคลผู้เสียหายจากดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตตามข้อกำหนดนี้ จะต้องได้รับแจ้งเหตุแห่งดุลยพินิจ และมีสิทธิในการอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายใน 14 วันหลังจากได้รับแจ้งซึ่งคำตัดสินของรัฐมนตรีถือเป็นสิ้นสุดและไม่สามารถดำเนินการใดๆ ทางศาลได้อีก

- ในกรณีที่ใบอนุญาตถูกเพิกถอนและผู้ถือใบอนุญาตไม่อุทธรณ์หรือได้อุทธรณ์แล้วแต่คำอุทธรณ์นั้นตกไป ผู้ถือใบอนุญาตจะต้องคืนใบอนุญาตคืนให้กับเจ้าหน้าที่ที่ออกใบอนุญาต หากผู้ถือใบอนุญาตไม่ทำการจัดส่งใบอนุญาตคืนแล้ว จะมีความผิดตามกฎหมายและถูกปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สิงคโปร์

3. อำนาจในการเข้าตรวจสอบสถานประกอบการ

เจ้าหน้าที่ผู้ออกใบอนุญาตหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบอำนาจจากเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตนั้น อาจเข้าทำการตรวจสอบสถานที่ที่เจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าสถานที่นั้นได้ถูกใช้เป็นสถานประกอบการเพื่อการนวดบำบัด รวมถึงตรวจสอบหนังสือ เอกสารต่างๆ ที่พบในสถานที่นั้นๆ และยังสามารถนำหนังสือ เอกสารนั้นมาตรวจสอบเพิ่มได้

4. สภาพบังคับ

บุคคลที่กระทำการต่อไปนี้

- ดำเนินกิจการสถานประกอบการโดยไม่ได้รับใบอนุญาตดำเนินการ
- การได้มาซึ่งใบอนุญาตนั้น ไม่ว่าจะ เป็นเพื่อตนเองหรือเพื่อคนอื่นก็ตาม เป็นการได้มาโดยให้ข้อมูลอันไม่เป็นความจริง

- ปฏิเสธการอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบอำนาจในการเข้าตรวจสอบสถานประกอบการ และขัดขวางเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

- ดำเนินกิจการสถานประกอบการนวดบำบัดไปในทางฝ่าฝืนบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้และข้อบังคับอื่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือ

- ประกาศ ตีพิมพ์ หรือเป็นเหตุแห่งการประกาศ การตีพิมพ์โฆษณาที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการการนวดบำบัดที่ไม่ได้รับใบอนุญาตตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้

บุคคลที่กระทำการดังกล่าวข้างต้นนี้จะมีความผิดตามกฎหมายและถูกปรับเป็นจำนวนไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ และปรับเพิ่มเติมอีกไม่เกิน 50 ดอลลาร์สิงคโปร์ หากมีการกระทำความผิดต่อหลังจากมีคำพิพากษาแล้ว

3.2 หลักการพื้นฐานทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองด้านสุขอนามัยในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามกฎหมายไทย

ประเทศไทยมีกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อควบคุมเกี่ยวกับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ โดยเฉพาะ คือ พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 โดยตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆเกี่ยวกับการควบคุมดูแลสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ข้อปฏิบัติของผู้ประกอบการ และบทลงโทษต่างๆไว้ เพื่อควบคุมดูแลกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพให้ เป็นไปอย่างถูกต้องถูกวิธี และเพื่อความปลอดภัยของผู้มาใช้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นๆ

3.2.1 หลักการในการควบคุมและป้องกัน

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ได้กำหนดหลักการและกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการควบคุมและป้องกันการดำเนินกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้ พร้อมทั้งกำหนดนิยามของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทต่างๆไว้ด้วย ดังนี้

3.2.1.1 นิยามของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ได้กำหนดนิยามของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้ในมาตรา 3 ว่า

“มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ” หมายความว่า สถานที่ที่จัดขึ้นเพื่อดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

(1) กิจการสปา อันได้แก่ บริการที่เกี่ยวกับการดูแลและเสริมสร้างสุขภาพโดยวิธีการบำบัดด้วยน้ำ และการนวดร่างกายเป็นหลัก ประกอบกับบริการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงอีกอย่างน้อยสามอย่าง¹² เว้นแต่เป็นการดำเนินการในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล หรือการอาบน้ำ นวด หรืออบตัวที่เป็นการให้บริการในสถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัวตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

(2) กิจการนวดเพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมความงาม เว้นแต่การนวดเพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมความงาม ในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลหรือในหน่วยบริการสาธารณสุขของหน่วยงานของรัฐ หรือการนวดที่เป็นการให้บริการในสถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัวตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

(3) กิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

จากนิยามของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพข้างต้น จะเห็นได้ว่าสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นจะเป็นสถานที่ที่คอยให้บริการในการดูแลสุขภาพและการเสริมความงามต่างๆ เช่น การนวดแผนโบราณ การนวดหน้า นวดตัว กิจการสปา กิจการเกี่ยวกับการดูแลรักษาผิวหนัง ผิวพรรณต่างๆของร่างกาย เป็นต้น แต่ทั้งนี้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามพระราชบัญญัตินี้จะไม่รวมถึงสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่เป็นของหน่วยงานของรัฐ แต่จะหมายถึงสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่เอกชนเป็นผู้มาดำเนินกิจการเท่านั้น

ซึ่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มาตรา 3 ข้างต้น สามารถสรุปความหมายของกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพได้ดังต่อไปนี้

สปาเพื่อสุขภาพ หมายถึง บริการที่เกี่ยวกับการดูแลและเสริมสร้างสุขภาพโดยวิธีบำบัดด้วยน้ำและการนวดร่างกายเป็นหลัก ประกอบกับบริการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงอีกอย่างน้อยสามอย่าง เว้นแต่เป็นการดำเนินการในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล หรือการอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ที่เป็นการให้บริการในสถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัว ตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ¹³

นวดเพื่อสุขภาพ หมายถึง การประกอบกิจการนวด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ความเมื่อยล้า ความเครียด ด้วยวิธีการกด การคลึง การบีบ การจับ การตัด การดึง การประคบ การอบ การนวดแผนไทย (ที่ไม่ใช่การรักษาโรค) หรือโดยวิธีการอื่นใดตามศาสตร์และศิลปะของการนวดเพื่อสุขภาพ และการนวดฝ่าเท้า เป็นต้น ทั้งนี้ต้องไม่มีสถานที่อาบน้ำให้บริการ

¹² โปรดดู ภาคผนวก ข. หน้า 87.

¹³ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2560) *แนวทางการดำเนินงานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: เจเนซิส มีเดียคอม. หน้า 1.

เว้นแต่เป็นการนวดเพื่อสุขภาพในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล หรือในหน่วยบริการสาธารณสุขของหน่วยงานรัฐ หรือการนวดที่เป็นการให้บริการสถานที่อาบน้ำ นวด หรืออบตัว ตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ¹⁴

นวดเพื่อเสริมความงาม หมายถึง การประกอบกิจการนวดในสถานที่เฉพาะ เช่น ร้านเสริมสวย หรือแต่งผม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสวยงามด้วยวิธีการกด การคลึง การบีบ การจับ การประคบ การอบ หรือด้วยวิธีการอื่นใดตามศิลปะการนวดเพื่อเสริมความงาม ทั้งนี้ ต้องไม่มีสถานที่อาบน้ำให้บริการ เว้นแต่เป็นการนวดเพื่อเสริมความงามในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล หรือในหน่วยบริการสาธารณสุขของหน่วยงานของรัฐ หรือการนวดที่เป็นการให้บริการในสถานที่อาบน้ำ นวด หรืออบตัวตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ¹⁵

นอกจากนี้ยังมีธุรกิจอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสปาในปัจจุบันมีความหมายกว้างมาก โดยรวมถึงกิจกรรมและบริการอื่นๆ ที่ผ่อนคลายร่างกายและจิตใจ เสริมสร้างควมมีสุขภาพที่ดี จึงทำให้เกิดบริการอย่างต่อเนื่องหลายประเภทซึ่งถือเป็นกิจกรรมเสริมของสปา อันได้แก่ เสริมสวย ทำผม อาหารแนวสปาแบบการล้างพิษ (Spa Cuisine) ฯลฯ ความนิยมในธุรกิจสปาไทยช่วยให้ผู้บริโภครู้จักและคุ้นเคยกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น การสนับสนุนธุรกิจสปาไทย ในอีกทางหนึ่งจึงเป็นการส่งเสริมธุรกิจบริการและสินค้าอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศมากขึ้น อาทิ การบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย อาหารเสริมเพื่อสุขภาพ เครื่องสำอาง สิ่งทอเสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ตกแต่งสถานที่ ซอฟต์แวร์ บริการโฆษณา การตลาดและประชาสัมพันธ์ เป็นต้น¹⁶

3.2.1.2 การควบคุมและป้องกัน

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ได้กำหนดหลักการและกฎเกณฑ์ในการควบคุมการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการใช้และการแสดงชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ การขออนุญาตดำเนินกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ การควบคุมเกี่ยวกับการโฆษณา การห้ามให้บริการเพื่อสุขภาพนอกสถานประกอบการ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ผู้ที่มาใช้บริการนั้น ได้รับบริการที่ดี ไม่ถูกหลอกลวงหรือเอาเปรียบจากผู้ประกอบการดังกล่าว

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

¹⁵ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 13. หน้า 5.

¹⁶ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2554) *การจัดทำเนื้อหาองค์ความรู้ SMEs ภายใต้งานพัฒนาศูนย์ข้อมูล SMEs Knowledge Center ปี 2557*. มปท. หน้า 1.

1) การขออนุญาตและขึ้นทะเบียน

การขออนุญาตและขึ้นทะเบียนประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะประกอบกิจการเพื่อสุขภาพนั้น จะต้องได้รับใบอนุญาตในการประกอบกิจการเสียก่อนจึงจะเริ่มประกอบกิจการได้¹⁷

กฎกระทรวงการอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้การยื่นคำขอให้ยื่น ณ ที่ตั้งที่สถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นตั้งอยู่ คือ ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่น ณ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดอื่นให้ยื่น ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยผู้ยื่นคำขออาจยื่นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้¹⁸

คุณสมบัติของผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้น มาตรา 13 กำหนดไว้ว่า “ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องมีอายุ ไม่น้อยกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(1) เป็นบุคคลล้มละลาย

(2) เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(3) เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่า เป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี

(4) เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคติดต่ออันเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคพิษสุราเรื้อรัง หรือติดยาเสพติด ให้โทษ

(5) เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

¹⁷ พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มาตรา 12 “ผู้ใดประสงค์จะประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ต้องได้รับใบอนุญาต ประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจากผู้อนุญาต

การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต แบบใบอนุญาต การออกใบแทนใบอนุญาต และการชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎกระทรวงตามวรรคสอง รัฐมนตรีจะกำหนดโดยแยกใบอนุญาตตามประเภท หรือขนาดของ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพก็ได้”

¹⁸ โปรดดู ภาคผนวก ก. หน้า 91.

(6) เป็นผู้เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และยังไม่พ้นกำหนดสองปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามความในวรรคหนึ่ง”

การขออนุญาตและขึ้นทะเบียนเป็นผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจะต้องได้รับอนุญาตเสียก่อนจึงจะดำเนินการได้¹⁹

กฎกระทรวงการอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้การยื่นคำขอให้ยื่น ณ ท้องที่ที่สถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นตั้งอยู่ คือ ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่น ณ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดอื่นให้ยื่น ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยผู้ยื่นคำขออาจยื่นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้²⁰

คุณสมบัติของผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้น มาตรา 21 กำหนดไว้ว่า “ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

(2) ได้รับวุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรด้านการบริการเพื่อสุขภาพที่ได้รับการรับรองจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

(3) ผ่านการทดสอบและประเมินความรู้ความสามารถจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ข. ลักษณะต้องห้าม

(1) เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

¹⁹ พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มาตรา 20 “ผู้ใดประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ต้องได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการจากผู้อนุญาต

การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต แบบใบอนุญาต การออกใบแทนใบอนุญาต และการชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

²⁰ โปรดดู ภาคผนวก ง. หน้า 98.

(2) เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำผิดในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การค้าประเวณี

(3) เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคติดต่ออันเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคพิษสุราเรื้อรัง หรือติดยาเสพติดให้โทษ

(4) เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการ

(5) เป็นผู้เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการและยังไม่พ้นกำหนดหนึ่งปีนับถึงวันยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ดำเนินการ”

การขออนุญาตและขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจะต้องได้รับการขึ้นทะเบียนเสียก่อนจึงจะดำเนินการได้²¹

กฎกระทรวงการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้การยื่นคำขอให้ยื่น ณ ที่ตั้งที่สถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นตั้งอยู่ คือ ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่น ณ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดอื่น ให้ยื่น ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยผู้ยื่นคำขออาจยื่นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้²²

คุณสมบัติของผู้ที่จะขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ นั้น มาตรา 23 กำหนดไว้ว่า “ผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(1) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

(2) ได้รับวุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรด้านการบริการเพื่อสุขภาพที่ได้รับการรับรองจาก

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ข. ลักษณะต้องห้าม

(1) เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

²¹ พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มาตรา 22 “ผู้ใดประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ให้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการต่อผู้อนุญาต

การขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง”

²² โปรดดู ภาคผนวก จ. หน้า 104.

(2) เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำผิดในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือ ความผิด เกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ ความผิด ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เว้นแต่ได้พ้นโทษมาแล้ว ไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ก่อนวันยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

(3) เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคติดต่ออันเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคพิษสุราเรื้อรัง หรือติดยาเสพติดให้โทษ”

2) หน้าที่ของผู้รับอนุญาตและผู้ดำเนินการ

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ได้กำหนดถึงหน้าที่ของผู้รับ อนุญาตและผู้ดำเนินการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้ เพื่อเป็นการควบคุมการดำเนินกิจการ ดังกล่าวให้ถูกต้องตามหลักการ เนื่องจากกิจการดังกล่าวนี้ อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้มาใช้บริการ ได้ โดยกำหนดไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา 24 “ผู้รับอนุญาตต้องประกอบกิจการให้ตรงตามประเภทของสถานประกอบการ เพื่อสุขภาพที่ระบุไว้ในใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ”

ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเพื่อสุขภาพนั้น เมื่อได้รับการอนุญาตให้ประกอบ กิจการประเภทใดก็ตาม จะต้องประกอบกิจการให้ตรงกับประเภทตามที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ซึ่งจะทำให้ผู้ที่มารับบริการ ได้รับบริการที่ถูกต้องตรงตามเจตนาของผู้รับบริการว่าต้องการรับ บริการประเภทใด และสถานประกอบการนั้น ให้บริการแบบนั้นหรือไม่ หากผู้ที่ได้รับอนุญาตไม่ ประกอบกิจการให้ตรงตามประเภทของการอนุญาตก็ถือว่ากิจการนั้นไม่มีใบอนุญาตให้ประกอบ กิจการนั่นเอง

มาตรา 26 “มาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถาน ประกอบการ เพื่อสุขภาพแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถาน ประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการสปา และกิจการนวดเพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมความงาม พ.ศ. 2560²³ ซึ่งออกตามความในมาตรา 26 นี้ ได้กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการประกอบกิจการ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้ โดยแบ่งออกเป็น 3 หมวด ได้แก่

หมวด 1 มาตรฐานด้านสถานที่

กฎกระทรวงกำหนดให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพหากอยู่ในอาคารเดียวกันกับการ ประกอบกิจการอื่นต้องมีการแบ่งเขตพื้นที่ให้ชัดเจน และกิจการอื่นนั้นต้องไม่ใช่สถานบริการที่ เป็นสถานอาบ นวด หรืออบตัว พื้นที่ภายในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องไม่มีช่องทางให้ผู้ให้

²³ โปรดดู ภาคผนวก ฉ. หน้า 109.

บริการหรือผู้รับบริการ ไปมาหาสู่กัน กรณีสถานประกอบการเพื่อสุขภาพมีการให้บริการหลายประเภทอยู่ในอาคารเดียวกันต้องมีการแบ่งส่วนการให้บริการอย่างชัดเจน ต้องจัดให้มีห้องอาบน้ำ ห้องส้วม ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า ให้เหมาะสม

หมวด 2 มาตรฐานด้านความปลอดภัย

กฎกระทรวงกำหนดให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องมีอุปกรณ์สำหรับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นไว้ และต้องมีป้ายหรือข้อความเพื่อแสดงหรือเตือนให้ระมัดระวังอันตรายจากบริเวณที่มีความเสี่ยง ทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องมือทุกชนิดอย่างถูกสุขลักษณะ ผู้ให้บริการต้องใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งที่ใช้บริการ มีระบบการเก็บและป้องกันการติดเชื้อจากมูลฝอยสะสม ต้องมีระบบสัญญาณเตือนไฟไหม้และอุปกรณ์ดับเพลิงไว้ในตำแหน่งที่เห็นชัดเจน

หมวด 3 มาตรฐานด้านการให้บริการ

กฎกระทรวงกำหนดให้ต้องแสดงรายการให้บริการและอัตราค่าบริการไว้ในที่เปิดเผย ต้องไม่จัดให้มีบริการอื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการให้บริการในสถานประกอบการ และต้องกำหนดให้มีเครื่องแบบสำหรับผู้ให้บริการ มีป้ายชื่อติดที่หน้าอก มีการกำหนดเวลาเปิดปิดโดยสามารถเริ่มทำงานได้ตั้งแต่เวลา 06.00-24.00 นาฬิกา และต้องจัดให้มีการทำทะเบียนประวัติผู้มาใช้บริการด้วย

การแสดงป้ายชื่อร้าน พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆไว้ เพื่อควบคุมความชัดเจนในการแสดงป้ายชื่อร้านให้ตรงกับกิจการที่เปิดให้บริการ โดยมีหลักเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้

มาตรา 25 “การใช้ชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีประกาศกำหนด”

โดยอธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพได้ออกประกาศกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ เรื่อง หลักเกณฑ์การใช้ชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ไว้ดังนี้²⁴

- ชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องเป็นอักษรภาษาไทย แต่จะมีอักษรต่างประเทศกำกับไว้ท้ายชื่ออักษรภาษาไทยด้วยก็ได้
- ต้องไม่ใช่คำหรือข้อความที่มีลักษณะชักชวนหรือโอ้อวดเกินความจริง หรือทำให้นुकคลทั่วไปเข้าใจว่าสถานที่ดังกล่าวมีการบำบัดรักษาโรค
- ต้องไม่ใช่ข้อความหมายในทางลามก อนาจาร หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย ขนบธรรมเนียม ศีลธรรมอันดีงาม

²⁴ โปรดดู ภาคผนวก ฉ. หน้า 157.

- ชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่สื่อความหมายหรืออ้างอิงสถาบันพระมหากษัตริย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่ได้รับพระบรมราชานุญาตหรือพระราชานุญาตแล้วเท่านั้น
 - สถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเดียวกัน ต้องมีชื่อไม่ซ้ำกัน เว้นแต่กรณีที่ผู้ขอใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพใหม่ และผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเดิมเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลเดียวกัน หรือมีหนังสือยินยอมจากผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเดิมให้ใช้ชื่อซ้ำกันได้ แต่ต้องมีตัวอักษรหรือหมายเลขเรียงลำดับหรือที่ตั้งสถานที่ต่อท้ายชื่อ
 - ผู้รับอนุญาตต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ได้รับอนุญาตในที่เปิดเผย ณ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นอย่างน้อยหนึ่งป้าย
 - ให้จัดทำเป็นแผ่นป้ายแสดงชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเป็นตัวอักษรไทย กรณีใช้ภาษาต่างประเทศด้วยขนาดตัวอักษรต้องเล็กกว่าอักษรไทย โดยระบุประเภทกิจการของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้ในแผ่นป้ายชื่อดังกล่าวด้วย
 - ป้ายชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องตรงตามประเภทของกิจการ และตรงกับชื่อตามใบอนุญาต
 - ให้แสดงแผ่นป้ายชื่อสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้บริเวณด้านหน้า หรือตัวอาคารสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ โดยสามารถมองเห็นได้ชัดเจนจากภายนอก
- มาตรา 28 “ผู้รับอนุญาตมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้
- (1) แสดงใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพไว้ในที่เปิดเผย และเห็นได้ง่าย ณ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ระบุไว้ในใบอนุญาต
 - (2) จัดให้มีผู้ดำเนินการอยู่ประจำสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตลอดเวลาทำการ พร้อมทั้ง แสดงชื่อผู้ดำเนินการไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย
 - (3) จัดทำทะเบียนประวัติผู้ดำเนินการและผู้ให้บริการ
 - (4) รักษามาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต
 - (5) รับผู้ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการตามมาตรา ๒๒ เท่านั้นเข้าทำงานในสถานประกอบการ เพื่อสุขภาพ
 - (6) ไม่โฆษณาเกี่ยวกับการให้บริการเพื่อสุขภาพในลักษณะ ดังต่อไปนี้
 - (ก) ใช้ข้อความโฆษณาอันเป็นเท็จหรือโอ้อวดเกินความเป็นจริง

(ข) ใช้อวดสรรพคุณของการบริการเพื่อสุขภาพ หรืออุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ และเครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ อันเป็นส่วนประกอบในการให้บริการว่าสามารถบำบัด รักษาหรือป้องกันโรคได้ หรือ ใช้ถ้อยคำอื่นใดที่มีความหมายในทำนองเดียวกัน

(ค) โฆษณาในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับการให้บริการเพื่อสุขภาพ

(ง) โฆษณาที่มีลักษณะต่อไปนี้ในทางลามกอนาจาร

(7) ควบคุมดูแลมิให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อาศัย ในบริเวณใกล้เคียง

(8) ห้ามมิให้มีการจัดสถานที่หรือสิ่งอื่นใดสำหรับให้ผู้ให้บริการแสดงตนเพื่อให้สามารถเลือกผู้ให้บริการได้

(9) ควบคุมดูแลมิให้มีการลักลอบหรือมีการค้าประเวณี หรือมีการกระทำหรือบริการที่ขัด ต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

(10) ห้ามมิให้หรือยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการจำหน่ายหรือเสพเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือผลิตภัณฑ์ยาสูบในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

(11) ห้ามมิให้หรือยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

(12) ห้ามมิให้หรือยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอาการมีนเมาจนประพฤติดินวุ่นวาย หรือครองสติไม่ได้เข้าไปในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพระหว่างเวลาทำการ

(13) ห้ามมิให้หรือยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการนำอาวุธเข้าไปในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ”

มาตรา 29 “ผู้ดำเนินการมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) จัดทำคู่มือปฏิบัติงานสำหรับบริการหรือคู่มือการใช้อุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ และเครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ และพัฒนาผู้ให้บริการให้สามารถให้บริการได้ตามคู่มือที่จัดทำขึ้น

(2) ควบคุมดูแลการบริการ อุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ให้ได้มาตรฐาน ถูกสุขลักษณะ และใช้ได้อย่างปลอดภัย

(3) สอบถามและบันทึกข้อมูลสุขภาพพื้นฐาน และคัดกรองผู้รับบริการเพื่อจัดบริการที่เหมาะสม แก่สุขภาพของผู้รับบริการ

(4) ควบคุมดูแลผู้ให้บริการให้ปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด และควบคุมดูแล มิให้ผู้ให้บริการออกไปให้บริการนอกสถานประกอบการเพื่อสุขภาพในเวลาทำงาน

(5) จัดให้มีมาตรการดูแลความปลอดภัยในการทำงานและป้องกันมิให้ผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ และบุคคลซึ่งทำงานในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพถูกล่วงละเมิดทางเพศ นอกจากนี้ที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้ผู้ดำเนินการมีหน้าที่ตามมาตรา 28 (9) (10) (11) (12) และ (13) ด้วย”

3.2.2 หลักการสอดส่องดูแล

ในเรื่องของการสอดส่องดูแลการประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้น พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ได้วางหลักการเกี่ยวกับการสอดส่องดูแล เพื่อให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ผู้ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการ และผู้ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการนั้นปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ที่มาขอรับบริการ โดยได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มีหน้าที่คอยสอดส่องดูแลการประกอบกิจการดังกล่าวให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่นั้นพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องแสดงบัตรประจำตัวก่อนปฏิบัติหน้าที่ และพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพได้ในเวลาระหว่างที่สถานประกอบการนั้นเปิดทำการ โดยมีอำนาจเก็บอุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ในปริมาณพอสมควรเพื่อนำไปตรวจวิเคราะห์ มีอำนาจยึดหรืออายัดอุปกรณ์ หรือผลิตภัณฑ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และมีอำนาจส่งหนังสือเรียกให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารเท่าที่จำเป็น เพื่อประกอบการพิจารณาได้²⁵

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจในการเข้าไปตรวจสอบดูแลสถานประกอบการเพื่อสุขภาพได้ โดยสามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องในการประกอบกิจการนั้นได้ทั้งหมด มีอำนาจในการนำอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ไปตรวจสอบได้ และหากพบการกระทำความผิดก็สามารถยึดหรืออายัดอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ เหล่านั้นและดำเนินการตามกฎหมายต่อไปได้ โดยผู้รับอนุญาต ผู้ดำเนินการ และผู้ให้บริการจะต้องให้ความร่วมมือ ให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปตรวจสอบด้วย ซึ่งหากพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบการกระทำความผิดก็สามารถดำเนินการตามขั้นตอนตามกฎหมายต่อไปได้

²⁵ พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559. มาตรา 35.

3.2.3 หลักการเยียวยาความเสียหาย

การเยียวยาความเสียหายสำหรับกรณีที่ผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการมาใช้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้น ตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 มิได้มีการกำหนดหลักการเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายเอาไว้ คงมีเพียงแต่บทกำหนดโทษสำหรับกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาต ผู้ดำเนินการ หรือผู้ให้บริการนั้นไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถูกต้อง โดยตามพระราชบัญญัติดังกล่าวคงกำหนดแต่เพียงโทษปรับและจำคุกเอาไว้เท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องการเยียวยาความเสียหายนี้แม้ว่าพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 จะมีได้บัญญัติเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายไว้ แต่หากเกิดกรณีที่ผู้ให้บริการได้รับความเสียหายขึ้นจากการใช้บริการ ผู้ใช้บริการนั้นก็สามารพฟ้องคดีเรียกร้องค่าเสียหายได้ตามกฎหมายลักษณะละเมิดได้

กฎหมายลักษณะละเมิดได้ถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420²⁶ โดยให้ผู้ที่ถูกกระทำละเมิดที่ได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ หรือทรัพย์สินนั้นสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำละเมิดได้ ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวหากผู้มาใช้บริการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพแล้วได้รับความเสียหายขึ้น เช่น พนักงานนวดผิดวิธีทำให้ได้รับบาดเจ็บ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ไม่สะอาดทำให้เกิดอาการติดเชื้อ เป็นต้น เช่นนี้ผู้ให้บริการก็สามารถเรียกค่าเสียหายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ให้บริการ หรือจากสถานประกอบการได้

อย่างไรก็ตามนอกจากค่าเสียหาย เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่ายา แล้ว ผู้ให้บริการยังสามารถเรียกค่าขาดรายได้จากการทำงานได้อีกด้วย หากปรากฏว่าความเสียหายที่ได้รับนั้น ทำให้ผู้ให้บริการต้องพักรักษาตัวเป็นเวลาหลายวันจนไม่สามารถปฏิบัติงานตามปกติได้ ส่งผลให้ผู้ได้รับความเสียหายนั้น ต้องค่าขาดรายได้ด้วย ส่วนนี้จึงถือเป็นค่าเสียหายตามกฎหมายที่ผู้ให้บริการสามารถเรียกกับผู้ประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพได้อีกเช่นกัน

²⁶ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. มาตรา 420. “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่า ผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักการพื้นฐานทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองด้าน สุขภาพในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมาย ไทย²⁷

3.3.1 ประเด็นการกำหนดเงื่อนไขควบคุมคุณภาพ ในการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อ สุขภาพ

ในเรื่องของการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติ
สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 ได้กำหนดหลักการเอาไว้ให้ผู้ที่ประสงค์จะประกอบ
กิจการเพื่อสุขภาพนั้น จะต้องได้รับใบอนุญาตในการประกอบกิจการเสียก่อนจึงจะเริ่มประกอบ
กิจการได้ และในการเป็นผู้ดำเนินกิจการหรือผู้ให้บริการนั้น จะต้องได้รับใบอนุญาตหรือต้องมีการ
ขึ้นทะเบียนก่อนเช่นกันจึงจะเป็นผู้ดำเนินการหรือผู้บริการได้

หลักการในการจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพของต่างประเทศนั้น เป็นเช่นเดียวกับ
ของประเทศไทย ทั้งสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐสิงคโปร์ โดยผู้ที่
ประสงค์จะจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นต้องได้รับใบอนุญาตก่อนจึงจะจัดตั้งสถาน
ประกอบการเพื่อสุขภาพได้

จากการศึกษาทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าประเทศไทย
สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐสิงคโปร์ จะมีความแตกต่างกันในเรื่องของ
การจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ คือในเรื่องของคุณสมบัติของผู้ที่จะขอรับใบอนุญาต ใน
กรณีของประเทศไทย ผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นเพียงแค่มิ
คุณสมบัติทั่วไป เช่น อายุ 20 ปีบริบูรณ์ ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไม่เป็นคนวิกลจริต เป็นต้น ก็
สามารถยื่นขอใบอนุญาตได้ แต่ในส่วนของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน และ
สาธารณรัฐสิงคโปร์นั้นจะมีความแตกต่างกันออกไป คือ

สหรัฐอเมริกา คุณสมบัติของผู้ที่จะขอใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อ
สุขภาพนั้นก็จะมีคุณสมบัติคล้ายกับของประเทศไทย แต่จะมีคุณสมบัติบางอย่างเพิ่มขึ้นมากกว่า
ของประเทศไทย คือ ผู้ที่จะจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องมีใบอนุญาตประกอบอาชีพ
ลักษณะใบอนุญาตประกอบอาชีพจะขึ้นอยู่กับลักษณะธุรกิจสปาที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจ เช่น
ธุรกิจสปาที่มีการบริการด้านการเสริมสวย จะต้องมีใบอนุญาตประกอบอาชีพเสริมความงาม หากมี
การใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าในการกำจัดขนก็ต้องมีใบประกอบอาชีพเป็น electrolysis ในกรณีที่เป็น

²⁷ โปรดดูตารางเปรียบเทียบ ภาคผนวก ฉ. หน้า 160.

medical spa จะต้องเป็นแพทย์หรือนุคคลในวงการแพทย์ที่มีใบอนุญาตประกอบโรคศิลป์ด้วย ซึ่งหากเป็นประเทศไทยผู้ขอใบอนุญาตไม่จำเป็นต้องมีใบวิชาชีพต่างๆเหล่านี้ในการขอใบอนุญาตสถานประกอบการเพื่อสุขภาพทางกฎหมายไทยก็ถือว่ามีความสมบูรณ์ที่จะสามารถขอใบอนุญาตได้

สาธารณรัฐประชาชนจีน ในการขออนุญาตนั้นจะมีขั้นตอนมากกว่าของประเทศไทย คือผู้ลงทุนด้านธุรกิจสปาต้องยื่นขอใบอนุญาตด้านสุขอนามัยจากหน่วยงานสาธารณสุขและขอใบอนุญาตความปลอดภัยจากหน่วยงานความมั่นคงสาธารณะ (กรมตำรวจ) ก่อน จากนั้นเมื่อได้รับการอนุญาตแล้วจึงดำเนินธุรกิจได้ และสามารถนำใบอนุญาตดังกล่าวไปจดทะเบียนที่หน่วยงานบริหารอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ State Administration for Industry and Commerce (SAIC) ณ สำนักงานที่ยื่นเพื่อทำใบอนุญาตประกอบการค้า และผู้ลงทุนต้องไปจดทะเบียนที่สมาคมธุรกิจความงาม ณ สถานที่ที่ธุรกิจผู้ประกอบการตั้งอยู่ หลังจากได้รับใบอนุญาตประกอบการนิติบุคคลแล้ว ผู้ลงทุนจะต้องดำเนินการเสียภาษีภายใน 30 วัน ที่กรมภาษีอากร ทั้งนี้การเสียภาษีมูลค่าเพิ่มหากเป็นบุคคลธรรมดาจะเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม 17% ส่วนภาษีประกอบการจะคิดตามยอดเงินของการประกอบการ โดยอัตราภาษีของธุรกิจสปาคือ 5% และหากเป็นนิติบุคคลจะเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจำนวน 30% และภาษีรายได้ท้องถิ่น 3%

สาธารณรัฐสิงคโปร์ จากหลักการขอใบอนุญาตจะคล้ายกับของประเทศไทย แต่จะแตกต่างกันในเรื่องขั้นตอนการขออนุญาต ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ออกใบอนุญาตอาจมีการร้องขอหลักประกันเพื่อความปลอดภัย โดยอาจเป็นการฝากเงินหรือการทำสัญญาข้อผูกมัดใดๆ หรือมีบุคคลไม่น้อยกว่า 2 คนเพื่อเป็นการประกันการประกอบธุรกิจ ซึ่งหลักการนี้เป็นหลักการเพิ่มเติมในขั้นตอนของการขออนุญาตซึ่งของประเทศไทยยังไม่มีขั้นตอนนี้

สรุปได้ว่า หลักการของต่างประเทศในการขอใบอนุญาตจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนี้ จะมีหลักการที่เข้มงวดและรัดกุมกว่าของประเทศไทย โดยก่อนที่จะขอใบอนุญาตได้นั้น ผู้ที่จะขอใบอนุญาตจะต้องได้รับใบอนุญาตทางด้านวิชาชีพในด้านที่เกี่ยวกับประเภทของสถานบริการเพื่อสุขภาพที่จะขออนุญาตเสียก่อนจึงจะสามารถขอใบอนุญาตจัดตั้งสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นได้

3.3.2 ประเด็นการกำหนดเงื่อนไขควบคุมคุณภาพในการควบคุมสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

การควบคุมสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้น สำหรับประเทศไทยพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 กำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพหากอยู่ในอาคารเดียวกันกับการประกอบกิจการอื่นต้องมีการแบ่งเขตพื้นที่ให้ชัดเจน และกิจการอื่นนั้นต้องไม่ใช่สถานบริการที่เป็นสถานอาบ นวด หรืออบตัว พื้นที่ภายในสถาน

ประกอบการเพื่อสุขภาพต้องไม่มีช่องทางให้ผู้ให้บริการหรือผู้รับบริการไปมาหาสู่กัน กรณีสถานประกอบการเพื่อสุขภาพมีการให้บริการหลายประเภทอยู่ในอาคารเดียวกันต้องมีการแบ่งส่วนการให้บริการอย่างชัดเจน ต้องจัดให้มีห้องอาบน้ำ ห้องส้วม ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้าให้เหมาะสม

มาตรฐานด้านความปลอดภัยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นไว้ มีป้ายหรือข้อความเพื่อแสดงหรือเตือนให้ระมัดระวังอันตรายจากบริเวณที่มีความเสี่ยง ทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องมือทุกชนิดอย่างถูกสุขลักษณะ ผู้ให้บริการต้องใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้ง รวมไปถึงมีระบบการเก็บและป้องกันการติดเชื้อจากมูลฝอยสะสม มีระบบสัญญาณเตือนไฟไหม้และอุปกรณ์ดับเพลิงไว้ในตำแหน่งที่เห็นชัดเจน

มาตรฐานด้านการให้บริการ ต้องแสดงรายการให้บริการและอัตราค่าบริการไว้ในที่เปิดเผย ต้องไม่จัดให้มีบริการอื่นใดที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการให้บริการในสถานประกอบการ ต้องกำหนดให้มีเครื่องแบบสำหรับผู้ให้บริการ มีป้ายชื่อติดที่หน้าอก มีการกำหนดเวลาเปิดปิดโดยสามารถเริ่มทำงานได้ตั้งแต่เวลา 06.00-24.00 นาฬิกา และต้องจัดให้มีการทำทะเบียนประวัติผู้มาใช้บริการด้วย

ในเรื่องของการควบคุมสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนี้ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐสิงคโปร์จะมีหลักการเช่นเดียวกับของประเทศไทย ทั้งเรื่องข้อกำหนดต่างๆ ในส่วนของสถานที่ และข้อกำหนดในเรื่องของอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ต้องจัดเตรียมไว้ในสถานประกอบการนั้นๆ เพื่อความปลอดภัยของผู้มาใช้บริการ

3.3.3 ประเด็นการกำหนดเงื่อนไขควบคุมการจดทะเบียนและการควบคุมสัญญาบริการสปาเพื่อสุขภาพ

พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจะต้องได้รับการขึ้นทะเบียนเสียก่อนจึงจะสามารถดำเนินกิจการได้ ซึ่งกฎกระทรวงการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้การยื่นคำขอให้ยื่น ณ ที่ที่สถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้นตั้งอยู่ คือ ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่น ณ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดอื่นให้ยื่น ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยผู้ยื่นคำขออาจยื่นผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ โดยผู้ที่จดทะเบียนนั้นจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(1) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

(2) ได้รับวุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรด้านการบริการเพื่อสุขภาพที่ได้รับการรับรองจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ข. ลักษณะต้องห้าม

- (1) เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (2) เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือความผิด เกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือความผิด ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เว้นแต่ได้พ้นโทษมาแล้ว ไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ก่อนวันยื่นคำขอขึ้นทะเบียน
- (3) เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคติดต่ออันเป็นที่รังเกียจแก่สังคม โรคพิษสุราเรื้อรัง หรือติดยาเสพติดให้โทษ”

ผู้ที่รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเพื่อสุขภาพนั้น เมื่อได้รับการอนุญาตให้ประกอบกิจการประเภทใดก็ต้องประกอบกิจการให้ตรงตามที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ซึ่งจะทำให้ผู้ที่มาใช้บริการได้รับบริการที่ถูกต้องตรงตามเจตนาของผู้ใช้บริการว่าต้องการรับบริการแบบไหน และสถานประกอบการนั้นให้บริการแบบนั้นหรือไม่ หากผู้ที่ได้รับอนุญาตไม่ประกอบกิจการให้ตรงตามใบอนุญาตก็ถือว่ากิจการนั้นไม่มีใบอนุญาตให้ประกอบกิจการนั่นเอง

ในส่วนของสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีหลักการในการควบคุมการจดทะเบียนที่คล้ายกับของประเทศไทย แต่ของสหรัฐอเมริกามีหลักการในการควบคุมสำหรับบริการสปาเพื่อสุขภาพขึ้นมา ซึ่งกฎหมายที่ใช้บังคับในส่วนของการจัดตั้งหรือการควบคุมสถานประกอบการเพื่อสุขภาพของสหรัฐอเมริกาในแต่ละมลรัฐจะแตกต่างกันไป โดยจากการที่ผู้เขียนศึกษากฎหมายของมลรัฐยูทาห์นั้นการควบคุมสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจะควบคุมถึงกรณีที่เกี่ยวข้องกับการขายสัญญาสมาชิกด้วย พระราชบัญญัติสปาเพื่อสุขภาพแห่งยูทาห์ ได้กำหนดในส่วนของการควบคุมธุรกิจสปาไว้ โดยมีหลักการคือ

ข้อกำหนดการจดทะเบียนและสัญญาสำหรับบริการสปาเพื่อสุขภาพ²⁸

ก่อนขายหรือพยายามขายสัญญาสมาชิก ผู้ที่จะขออนุญาตทำสปาเพื่อสุขภาพจะต้องยื่นเอกสารและให้ข้อมูลต่อไปนี้

- (1) ชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของเจ้าของสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพ หมายเลขโทรศัพท์ของสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพและชื่อของบุคคลผู้ติดต่อของสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพ
- (2) เช็คหรือธนาณัติเป็นค่าธรรมเนียมค่าขอที่ไม่คืนให้เป็นเงิน 100 ดอลลาร์
- (3) โครงสร้างราคาปัจจุบันสำหรับบริการสมาชิก
- (4) สำเนาของสัญญาที่สถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพใช้อยู่จะตีพิมพ์ที่ภาษาที่กำหนดโดยพระราชบัญญัติ

²⁸ ขจรฉัตร มรินทร์วิมล. อ่างแล้วเชิงอรุณที่ 1. หน้า 109.

(5) ต้นฉบับหรือสำเนาที่รับรองแล้วของพันธบัตรประกันเล็ดเตอร์ออฟเครดิตหรือบัตรเงินฝากในจำนวนเงินที่ต้องการหรือ (ถ้าใช่) ข้อมูลที่ระบุในคำขอโดยถือเป็นพื้นฐานเพื่อเรียกร้องขอการยกเว้นจากการจดทะเบียน

(6) จำนวนสัญญาสมาชิกในสถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพที่มีเงื่อนไขที่เหลืออยู่และยังไม่หมดอายุ

(7) จำนวนสัญญาสมาชิกที่มีอยู่ที่ต้องการเงินคาวน ค่าธรรมเนียมการลงทะเบียน ค่าธรรมเนียมสมาชิกหรือการจ่ายเงินอื่นๆ แก่สถานที่ทำสปาเพื่อสุขภาพ

(8) จำนวนการเป็นสมาชิกตลอดชีวิตที่มีอยู่

(9) ข้อมูลและเอกสารอื่นๆ ตามที่ระบุในใบคำขอ

ดังนั้น ในเรื่องของการควบคุมการจดทะเบียนสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนั้น ทั้งของประเทศไทย สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐสิงคโปร์ นั้นมีขั้นตอนต่างๆ ที่คล้ายกัน แต่ในเรื่องของการควบคุมสัญญาบริการนั้นคงมีแต่เพียงสหรัฐอเมริกาที่มีการกำหนดเงื่อนไขการควบคุมนี้ไว้

3.3.4 ประเด็นการกำหนดเงื่อนไขควบคุมความปลอดภัยสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ

กฎหมายของประเทศไทย มีการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดความปลอดภัยของสถานบริการเพื่อสุขภาพ ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดให้สถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นไว้ มีป้ายหรือข้อความเพื่อแสดงหรือเตือนให้ระมัดระวังอันตรายจากบริเวณที่มีความเสี่ยง ทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องมือทุกชนิดอย่างถูกสุขลักษณะ ผู้ให้บริการต้องใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้ง มีระบบการเก็บและป้องกันการติดเชื้อจากมูลฝอยสะสม มีระบบสัญญาณเตือนไฟไหม้และอุปกรณ์ดับเพลิงไว้ในตำแหน่งที่เห็นชัดเจน²⁹

กฎหมายของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐสิงคโปร์ ได้มีการกำหนดหลักการควบคุมความปลอดภัยของสถานบริการเพื่อสุขภาพไว้ซึ่งมีหลักการควบคุมความปลอดภัยเช่นเดียวกับของประเทศไทย ทั้งในเรื่องของการกำหนดให้ต้องมีถึงดับเพลิง อุปกรณ์ปฐมพยาบาล การจัดให้มีป้ายบอกทาง หรือข้อความเตือนต่างๆ รวมถึงข้อกำหนดในการทำความสะอาดอุปกรณ์หรือเครื่องมือทุกชนิดหลังจากการใช้งานหรือการให้บริการด้วย

3.3.5 ประเด็นการวางหลักประกันความเสียหาย

การวางหลักประกันความเสียหายกรณีของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้บริการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพนี้ ประเทศไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน ไม่มีการออกกฎหมาย หรือข้อกำหนดใดๆ เพื่อให้ผู้ประกอบการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้อง

²⁹ โปรดดู ภาคผนวก ฉ. หน้า 109.

ดำเนินการวางหลักประกันความเสียหายไว้ หากผู้มาใช้บริการ ได้รับความเสียหายขึ้นผู้ประกอบการ ต้องฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้ประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพเอง ทำให้เกิดความล่าช้ากว่าที่จะได้รับเยียวยาความเสียหาย

อย่างไรก็ตาม การวางหลักประกันความเสียหายนี้ สาธารณรัฐสิงคโปร์ มีข้อกำหนดให้ผู้ที่จะขออนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ก่อนการออกใบอนุญาตดำเนินกิจการนั้น เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตอาจมีการร้องขอหลักประกันเพื่อความปลอดภัย โดยอาจเป็นการฝากเงินหรือการทำสัญญาข้อผูกมัดใดๆ
2. ในการทำสัญญาข้อผูกมัดใดๆ นั้น เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตอาจร้องขอผู้รับประกันอย่างน้อย 2 คนเข้าร่วมในสัญญาด้วย
3. จำนวนเงินฝากหรือข้อสัญญาผูกมัดภายใต้ข้อบังคับนี้จะต้องผูกพันต่อค่าปรับทั้งหมดหรือแต่บางส่วนขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตในการเพิกถอนใบอนุญาต
4. บุคคลผู้เสียหายจากค่าปรับดังกล่าวอาจร้องขอให้เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตชี้แจงถึงเหตุแห่งค่าปรับภายใน 7 วัน
5. บุคคลผู้เสียหายจากค่าปรับดังกล่าวมีสิทธิในการอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ภายใน 14 วัน หลังจากได้รับชี้แจงเหตุแห่งค่าปรับแล้ว คำตัดสินของรัฐมนตรีถือเป็นสิ้นสุดและไม่สามารถดำเนินการใดๆ ทางศาลได้อีก

ฉะนั้นแล้วในเรื่องของการวางหลักประกันความเสียหาย เมื่อเปรียบเทียบของประเทศไทย กับของต่างประเทศทั้งสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐสิงคโปร์ จะพบว่า ประเทศไทย สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน จะไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การวางหลักประกันความเสียหายไว้ แต่สาธารณรัฐสิงคโปร์จะมีในเรื่องของการวางหลักประกันความเสียหายเข้ามาเพื่อเป็นหลักประกันที่สามารถใช้เยียวยาความเสียหายได้ ซึ่งหลักการนี้น่าจะส่งผลดีต่อผู้ให้บริการเป็นอย่างมาก

กล่าวโดยรวม ในส่วนของการควบคุม สอดส่องดูแลสถานประกอบการเพื่อสุขภาพของแต่ละประเทศข้างต้นนั้นพบว่า สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐสิงคโปร์ นั้นผู้ที่มาให้บริการนั้นจะขอใบอนุญาตในการให้บริการเพียงอย่างเดียวไม่ได้ ผู้ที่ขออนุญาตจะต้องมีคุณสมบัติของผู้ที่จะให้บริการเป็นการเฉพาะด้าน ก็จะต้องมีใบประกอบวิชาชีพ หรือประกาศนียบัตรให้ตรงกับประเภทธุรกิจที่จะขออนุญาตก่อนจึงจะสามารถขอใบอนุญาตในการให้บริการได้ เช่น ประกอบธุรกิจสปาที่มีการบริการด้านการเสริมสวยจะต้องมีใบประกอบอาชีพเสริมความงามด้วย ในกรณีที่เป็นการบำบัดการเจ็บป่วยด้วยสปา (medical spa) ก็จะต้องเป็นผู้มีใบประกอบโรคศิลป์ด้วย เป็นต้น แต่ของประเทศไทยนั้น ไม่ว่าจะประกอบธุรกิจสปาประเภทใด เพียง

ขอใบอนุญาตก็สามารถเป็นผู้ให้บริการ หรือขอใบอนุญาตเปิดสถานประกอบการเพื่อสุขภาพได้แล้ว ซึ่งตรงนี้จะเห็นได้ว่าในต่างประเทศทั้ง 3 ประเทศตามที่กล่าวมานั้น ผู้ที่จะให้บริการได้ต้องมีใบประกอบวิชาชีพในด้านนั้นๆด้วย จึงจะสามารถขอใบอนุญาตให้บริการได้ ถือว่าเป็นการควบคุมคุณภาพในการให้บริการอย่างหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ผู้รับบริการได้รับบริการจากผู้ที่เกี่ยวข้องในดานนั้นอย่างแท้จริง มิใช่ให้ใครมาเป็นผู้ให้บริการก็ได้ ซึ่งจะทำให้การบริการนั้นเป็นการบริการที่มีคุณภาพตรงตามกับผู้มาใช้บริการต้องการ แต่ในกรณีของประเทศไทย แม้ว่าผู้ให้บริการจะต้องขอใบอนุญาตการให้บริการก่อนก็ตาม แต่คุณสมบัติตามกฎหมายของประเทศไทยมิได้กำหนดไว้ว่าผู้ที่จะขอใบอนุญาตให้บริการจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพด้านนั้นๆด้วย

รวมไปถึงเรื่องการเยียวยาความเสียหาย เช่นกัน หากประเทศไทยเพิ่มขึ้นขั้นตอนในการขออนุญาตสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ตามหลักเกณฑ์การขออนุญาตดังเช่นของสาธารณรัฐสิงคโปร์ในเรื่องของการวางหลักประกันการเสียหายในขั้นตอนการขออนุญาต เพื่อที่จะให้ผู้ที่ได้รับ ความเสียหายสามารถเข้ามารับการเยียวยาจากการวางเงินประกันในส่วนนี้ก็จะยังเป็นการช่วยให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายได้รับการเยียวยาอย่างทันถ่วงที และรวดเร็ว ดังนั้น จึงเห็นว่าการควบคุมมาตรฐานและการเยียวยาความเสียหาย ของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพของประเทศไทยตรงจุดนี้ ยังไม่รัดกุมมากพอ เมื่อเปรียบเทียบกับของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐสิงคโปร์